

А.О. Колесник, канд. техн. наук, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

О.Ф. Белікова, викл. (ХДУХТ, Харків)

ПЕРЕКЛАД ПРЕФІКСАЛЬНИХ, СУФІКСАЛЬНИХ ТА СКЛАДНИХ ТЕРМІНІВ У НАУКОВИХ ТЕКСТАХ

Для забезпечення процесу адекватного перекладу наукових матеріалів, окрім високого рівня володіння мовою оригіналу та глибоких знань мови перекладу, наявності високого рівня перекладацької майстерності, перекладачеві необхідно володіти певною інформацією щодо обраної тематики, мати певний обсяг фонових знань. Наукові матеріали мають характерні ознаки. Метою кожної наукової статті являється точна передача певної інформації. Науковий стиль відзначається суворістю, логічністю, точністю та великою насиченістю термінологією. Переклад текстів наукової тематики потребує чітко додержуватися нейтрального, емоціонально-незабарвленого стилю презентації інформації, тому особливо важливим стає питання вибору варіанта-відповідника при перекладі багатозначних слів.

Переклад наукової літератури надзвичайно важкий через наявність великої кількості термінів утворених за допомогою суфіксів та префіксів, а також складних термінів.

Для правильного перекладу терміна встановлюється його словотвірна і морфологічна структура та семантичні відмінності від загальнонародних слів.

За своєю будовою терміни поділяються на: прості; похідні-суфіксальні; префіксальні; суфіксально-префіксальні; терміни-словосполучення.

Найскладнішу для перекладу групу лексичних елементів становлять слова в лапках. В науковій літературі слово в лапках може означати, що воно є:

- неологізмом, авторським новоутворенням;
- цитатою, запозиченням з чужої іншої термінології;
- вжито в іронічному значенні;
- є метафорою.

Під час перекладу першої групи виникають значні труднощі з авторськими новоутвореними термінами. З цієї причини існує кілька способів перекладу авторських термінів-новоутворень, що подаються в лапках: використання існуючого українського відповідника; калькування (дослівний переклад); транскодування з можливим наступним поясненням; опис значення, розкриття позначеного поняття.

Правильність перекладу префіксальних термінів залежить від правильного визначення значення префікса та знання узагальненого значення термінів з тим чи іншим префіксом.

Поряд із префіксацією терміни в англійській мові можна утворювати за допомогою суфіксів.

Складні терміни являють собою стале словосполучення, за яким закріплене певне термінологічне значення. Переважна більшість термінів складається з двох основних процедур – аналітичної та синтетичної.

Під час перекладу словосполучень велике значення має аналітичний етап – переклад окремих його компонентів, для чого необхідно визначити компоненти складного терміну (слова або словосполучення). Також необхідно встановити семантичні відносини між компонентами та з головним компонентом терміна-словосполучення. Визначення характеру цих відносин зумовлює порядок та зміст перекладу складного терміну.

Для правильного перекладу терміна важливо знати його словотворчу і морфологічну структуру та семантичні відмінності від загальнонародних слів. Переклад складних термінів складається з двох основних процедур – аналітичної та синтетичної. Велику роль при перекладі словосполучень відіграє саме аналітичний етап – переклад окремих його компонентів. А для цього необхідно правильно визначити компоненти складного терміну, оскільки ними можуть бути не лише слова, а й словосполучення, що входять до його складу. Також важливо встановити, в яких семантичних відносинах перебувають компоненти між собою та з головним компонентом терміна-словосполучення. Саме характер цих відносин й визначає порядок та сам зміст перекладу складного терміну. Синтетичний етап перекладу передбачає побудову компонентів в залежності від зазначених тематичних відносин і отримання остаточного варіанту перекладу складного терміну.

Для успішного проведення дешифровки нових термінів перекладач повинен мати гарне уявлення про загальні принципи термінотворення, знати певний мінімум латинських та грецьких коренів, суфіксів та префіксів, що беруть найактивнішу участь в процесах термінотворення, та в достатній мірі володіти певними навичками практичного застосування цих знань. Таким чином дешифровка скорочення, відсутнього в словниках, є трудомістким етапом перекладу і може бути успішно виконана перекладачем, який добре уявляє собі структуру вихідної термінологічної групи та обізнаний з даною сферою знань.

І.О. Кудряшов, доц. (ХДУХТ, Харків)

А.В. Аргюгін, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

САМОСТІЙНІ ЗАНЯТТЯ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Динаміка навчального процесу у вищих навчальних закладах із нерівномірним розподілом навантажень та інтенсифікацією під час екзаменаційної сесії являє собою свого роду випробуванням для організму

студентів. Виникає зниження функціональної стійкості до фізичних та емоційних навантажень, зростає негативний вплив гіподинамії, порушення режимів праці та відпочинку, сну та харчування, інтоксикація організму через шкідливі звички. Виникає стан загальної втоми, що переходить в хронічну перевтому.

Засобами відновлення організму після перевтоми є: оптимальна фізична активність, сполучення роботи з активним відпочинком, раціональне харчування, дотримання строгого режиму дня.

В сучасних умовах, коли студенти займаються фізичними вправами лише на заняттях з фізичного виховання, заплановані навчальною програмою заняття вже не в змозі забезпечити достатню фізичну активність під час заліково-екзаменаційного періоду та канікул. Організм знаходиться у додатковій небезпеці, коли постійна розумова перевтома та нервова напруга тільки зростає. У зв'язку із цим виникає потреба більш широкого використання різних форм самостійних занять з фізичного виховання. Вони необхідні для підвищення рухової активності студентів, підтримки здоров'я й оптимального рівня загальної фізичної підготовки протягом усього періоду навчання.

Психофізіологічний вплив такого тренування обумовлено комплексною реакцією організму людини на фізичні навантаження, які є необхідної складової здорового образу життя. Характерним для цієї форми занять є інший спосіб керівництва, що здійснює викладач. Викладач лише забезпечує постановку завдань, пропонує перелік вправ, викладає методику виконання завдання, але безпосередньо не слідкує за виконанням фізичних вправ студентами.

Самостійні заняття спрямовані на досягнення оптимального режиму виконання фізичних вправ для раціонального розвитку, вдосконалення та підтримки функціональних можливостей організму на підвищення його резервних можливостей. Метою самостійних занять фізичними вправами студентів вищих навчальних закладів є формування фізичної культури особистості засобами фізичного виховання, спорту та туризму для збереження й зміцнення здоров'я, психофізичної підготовки та самопідготовки до навчальної та професійної діяльності.

Правильно застосовувати самостійні заняття може допомогти їх попереднє планування на довготривалий період. Бажано при складанні планів проконсультуватися з викладачем, тренером або лікарем. В залежності від стану здоров'я, медичної групи, рівня фізичної та спортивно-технічної підготовки студенти можуть планувати свої досягнення на декілька років. Регулярне дотримання складеної програми зробить заняття фізичними вправами систематичними та не дозволить втрачати підготовки в період сесії та канікул.

До основних форм самостійних занять відносять гігієнічну (ранкову) гімнастику, виробничу гімнастику (заняття фізичними вправами протягом учбового дня) та самостійні тренування.

Гігієнічна гімнастика за допомогою простих вправ сприяє досягненню оптимального стану організму людини. Основною її перевагою є загальнодоступність та можливість займатися в будь-якому віці та при будь-якій фізичній підготовці. Комплекс вправ може бути визначений викладачем з фізичного виховання або ж самостійно, якщо студент хоче розвинути певні фізичні якості. Гігієнічну гімнастику рекомендовано закінчувати закалюванням організму.

Вправи впродовж учбового дня спрямовані на концентрацію уважності, засвоєння навчального матеріалу, попередження та зняття розумової втоми. Виконуються після кожної пари по 5-10 хвилин.

Самостійні тренувальні заняття можуть проводитись індивідуально або в групах. Для їх проведення використовуються прийоми та методи з різних видів спорту. В практиці проведення самостійних тренувань найбільш поширені заняття спортивними іграми, атлетичною гімнастикою, оздоровчим бігом, лижним спортом. У студенток в останній час популярністю користуються аеробіка, фітнес та шейпінг.

Під час занять фізичними вправами слід враховувати індивідуальні особливості. Тут мають значення рівень фізичного розвитку, стан здоров'я та самопочуття. Особливу увагу слід звернути жінкам. Організм жінки має анатомо-фізіологічні особливості, які потрібно враховувати при проведенні самостійних занять.

Прискорюють процес відновлення також достатній за часом і повноцінний сон, водні процедури, масаж, фармакологічні засоби й фізіотерапевтичні процедури, та інші реабілітаційно-відновлювані заходи.

Т.А. Лазарєва, канд. пед. наук (*УІПА, Харків*)

ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ТЕХНОЛОГІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ

Сучасний етап розвитку харчової галузі потребує підготовки висококваліфікаційних фахівців, здатних творчо вирішувати складні виробничі проблеми, що виникають в умовах жорсткої конкуренції на економічному ринку країни. Головну роль у підготовці кадрів відіграють вищі навчальні заклади, які повинні вже сьогодні орієнтувати майбутніх фахівців харчової галузі на випереджальні технології, техніку, наукові розробки. Сучасний інженер-технолог харчової галузі повинен мати: глибокі системні знання багатьох дисциплін, які відображають сучасний стан розвитку харчової галузі, а також знання суміжних дисциплін; сформовані практичні уміння та навички роботи в галузі; розвинуті професійно важливі якості та компетенції; здібності до творчого вирішення виробничих проблем.